

EEN inclusief centrum van de wijk

‘Wij bouwen het systeem om een kind heen.’ Dat dit geen holle frase is, zie je goed terug bij Kindcentrum De Vindplaats in de Amsterdamse wijk Bos en Lommer. Alle kinderen zijn welkom; ook kinderen met achterstanden of gedragsproblemen. Zij worden niet naar het speciaal onderwijs gestuurd, maar in de reguliere groep bijgestaan. Kinderopvang, onderwijs en wijkvoorzieningen werken veel samen om een veilige en een fijne plek te creëren voor de kinderen uit de wijk.

🔥 **MARIKE VROOM** 📺 **MARIKE VROOM**

Awls je door het pand loopt, lijkt er geen einde te komen aan de gangen, trappen, open ruimtes, hoekjes en doorkijkjes. Tja, grinnikt kindcentrumdirecteur Gert Geertsma: ‘Dat is dan weer het voordeel van vernieuwbouw. Een bestaande school is omgebouwd naar dit kindcentrum en daaromheen is nog een extra schil gezet. Dat

Lotte van der Straeten is adjunct-directeur bij De Vindplaats. Zij stuurt de kinderopvang aan.

zorgt voor een gebouw met veel aparte ruimtes en doorkijkjes.’ Overal zitten kinderen te werken of spelen. Geen traditioneel klaslokaal te zien, alleen open ruimtes waar kinderen op bankjes, in zitjes of op de grond bezig zijn met hun taken. In de grote hal staan veel tafeltjes en stoeltjes. Hier krijgen alle kinderen vier dagen in de week een gratis lunch. De medewerkers zetten net de tafeltjes klaar voor de twee bso-groepen.

Gert Geertsma is directeur van Kindcentrum De Vindplaats in Amsterdam. ‘We zijn in Amsterdam een van de weinige vernieuwende kindcentra.’

Onverwacht hoogtepunt

Er volgt een rondleiding door het hele gebouw; trap op trap af, langs de kinderopvangsgroepen en ruimtes waar de schoolkinderen aan het werk zijn. We komen langs gemeenschappelijke ruimtes zoals een indrukwekkend grote gymzaal, een techniekruimte, het muziek/danslokaal, een atelier, een zand/water-ruimte, de grote keuken waar kinderen ook kunnen koken en meehelpen met het klaarmaken van

de lunch. Het onverwachte hoogtepunt bevindt zich bovenop het gebouw: een dakterras met een kas waar groenten worden gekweekt en bijenkasten staan. ‘Hier krijgen kinderen les en verzorgen ze de planten’, vertelt Gert Geertsma trots. ‘Ze oogsten groenten die we voor de lunch gebruiken.’ Van bovenaf

kijken we op het plein voor het kindcentrum en over de wijk. Je ziet de kleine oudere flats waar veel grote gezinnen wonen en de duurdere nieuwe huizen aan de overkant. De populatie van dit kindcentrum komt uit de hele buurt, al zie je de ene groep vooral vertegenwoordigd in de voorschool en de andere in de kinderopvanggroepen.

De start in 2022

Bij een kop thee vertelt Gert Geertsma over het ontstaan van De Vindplaats. Ook adjunct Lotte van der Straeten is aangeschoven. Lotte is officieel in dienst bij onderwijsorganisatie AWBR en stuurt de kinderopvang aan. Haar inzet wordt weer verrekend met kinderopvangorganisatie Akros/Impuls. Kindcentrum De Vindplaats startte in oktober 2022, als resultaat van een fusie van twee basisscholen. Een van de scholen is 'vernieuwbouwd' en kinderopvang Akros haakte aan voor de kinderopvang binnen het nieuwe kindcentrum (zie kader). De Vindplaats herbergt nu 240 kinderen, maar 'er is ruimte voor groei tot 400 kinderen'. Het onderwijs wordt gegeven in combinatieklassen. Daarnaast zijn er twee bso-groepen, twee verticale groepen kinderopvang, een groep voorschool, een groep voorschool plus, en een groep voor Oekraïense kinderen die extra zorg en ondersteuning krijgen.

Het gebouw als gemeenschap

Uitgangspunt van De Vindplaats is dat kinderen die uit de buurt komen en met elkaar spelen, ook samen naar het kindcentrum gaan. Dit ongeacht hun achtergrond of eventuele achterstand. 'We zien ons gebouw als een gemeenschap rond een dorpsplein', vertelt Gert. 'Rondom het plein hebben we de 'buurtjes', met daarin drie 'huizen' (de groepsruimtes). We hebben vier van die buurtjes, ingedeeld op leeftijd (grootweg 0-3, 3-6, 6-9 en 9-12 jaar). Het onderwijs vindt niet plaats in gesloten klaslokalen, maar in open ruimtes waar kinderen zelfstandig werken op hun eigen niveau.'

Niet doorverwijzen

Mooi bij De Vindplaats is dat kinderen uit de wijk met een achterstand of gedragsproblemen niet naar het speciaal onderwijs

worden doorverwezen, maar hun eigen plek hebben in een reguliere groep. Lotte vertelt hoe de samenwerking tussen school en kinderopvang hierbij vorm krijgt. 'We hebben combibanen van bso-medewerkers die onder schooltijd een functie als *shadow* hebben. Deze 'schaduw' ondersteunt het kind bij taken en in het contact met andere kinderen. We hebben ook een voorschool-plus; een groep met acht kinderen en twee begeleiders. De gemeente koopt twee plaatsen in voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Ons idee is dat we kinderen met een grotere ondersteuningsbehoefte laten spelen met andere kinderen waar ze zich aan op kunnen trekken. Uiteindelijk hoop je dat ze het zonder die extra hulp kunnen stellen.' Gert vertelt dat er bij de groepen een flexibele schil van mensen rondloopt die op alle vlakken kunnen ondersteunen, van orthopedagoog, logopedist tot psycholoog. Ook zijn er vakleerkrachten, bijvoorbeeld voor gymlessen en het atelier. In dit atelier werken 'kunstenaars in residence' een tijdje aan eigen projecten. Kinderen uit het kindcentrum en de wijk kunnen hier vrij naar binnen lopen en iets maken.

Samenwerking met onderwijs

De samenwerking tussen opvang en onderwijs zie je verder terug in het aanpakken van gezamenlijke thema's. De Vindplaats werkt onder andere met de programma's Vreedzaam en HetKan, een aanpak gebaseerd op het Jenaplanonderwijs. Daarbij stellen de teams met elkaar de thema's vast en werken die uit voor de verschillende leeftijdsgroepen. Lotte: 'De teamleden zien elkaar bij de vijf studieavonden over het programma Vreedzaam. En ze komen elkaar gedurende de dag tegen, dankzij de aangrenzende huizen. Daarnaast hebben we een gezamenlijke start om tien over acht, met een briefing. Ook een deel van de pedagogisch medewerkers van de kinderopvang en voorschool is daarbij.' De kinderen uit de voorschool en de kinderopvanggroepen spelen samen op het gedeelde speel-leerplein en in de buitenruimte. 'Een natuurlijke manier om elkaar te ontmoeten en samen te spelen', zegt Gert. Zoals op vele kindcentra zie je in de VE-groep vooral kinderen van kleur en in de kinderdagverblijfgroepen meer witte kinderen van tweeverdieners. 'Door het samenspelen zie je kinderen nu door elkaar lopen.' De twee basisscholen van voorheen waren zogeheten 'zwarte scholen' en

ook nu zie je veel kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond rondlopen. Gert hoopt op een instroom die meer een afspiegeling van de wijk gaat vormen doordat er nu ook twee kinderdagverblijfgroepen in het kindcentrum zitten. 'De populatie in de wijk verandert ook doordat er steeds meer duurdere koopwoningen komen. Hopelijk krijgen we vanzelf een meer gemengde populatie.'

Geen peuterkleutergroep

Op de Vindplaats is geen aparte peuterkleutergroep, vertelt Gert. 'Het is zo'n gedoe; dit mag officieel niet en het bevechten van het systeem kost veel energie. Wij doen het liever op een kruip-door-sluip-door-manier. Pedagogisch medewerkers lopen met de voorschoolkinderen even naar de kleutergroep. En de peuters doen mee met muziek of gymlessen en ze spelen samen op het speelleerplein en buiten. Op die manier leren de kinderen het gebouw en veel teamleden kennen.'

DE VINDPLAATS EN DE PIEK-AANPAK

De Vindplaats is voortgekomen uit twee openbare basisscholen in Amsterdam West. Ze lagen een paar honderd meter van elkaar en kampten allebei met krimp. In 2018 begonnen ze met fusieplannen: De Vindplaats moest een kindcentrum worden waar kinderopvang een plek zou krijgen, naast voorschool en bso. De organisatie kreeg budget voor een procesbegeleider via de zogeheten PIEK-aanpak. Dit was een initiatief van de gemeente Amsterdam om te investeren in het verminderen van de kansenongelijkheid via het realiseren van kindcentra. Onder het motto 'Professionaliseren, Innoveren, Excelleren en Kansen bieden' werden van 2019 - 2023 projecten zoals die van De Vindplaats gefinancierd. Procesbegeleider Yvette Vervoort publiceerde op haar website een online boek over de PIEK-aanpak bij De Vindplaats: www.buro8020.nl/#Publicaties.

'Hopelijk krijgen we vanzelf een meer gemengde populatie'

Gezamenlijk en apart

Wat is er nu gezamenlijk en wat apart? 'Formeel is wat er achter de kinderopvangdeuren zit apart. Ik noem dat de GGD-ruimtes', zegt Gert lachend. 'De gemeenschappelijke keuken, de zitkuil en het muziek/danslokaal zijn ruimtes van de bso die onder schooltijd door het onderwijs gebruikt worden. Andere gedeelde ruimtes zijn officieel van de school, maar worden ook door de bso gebruikt. Dat doen we met gesloten beurzen.' Hij zegt dat er geen gedoe is rondom het gemeenschappelijk gebruik en beheer van de ruimtes. 'We regelen en betalen ieder onze eigen schoonmaakkosten. En verder is de afspraak dat de school de eerste twee jaar de gemeenschappelijke kosten betaalt van zaken als koffie, wc-papier, gezamenlijke materialen en dergelijke. We willen geen gedoe als: van wie is wat er in de koelkast staat? Dat zijn niet de grote kosten. Na twee jaar kunnen we goed inschatten hoe de verdeling is en daarover het gesprek aangaan.'

Geldstromen

Gert vertelt dat kinderopvang en school zich via de website presenteren als één organisatie, maar achter de schermen is er nog wel steeds sprake van twee organisaties. Dit omdat de geldstromen anders lopen. Gert zou het liefst werken met één lumpsum financiering voor het hele kindcentrum. 'Onze bestuurders zitten onder meer daarover aan tafel met de gemeente. De gemeente is erg voorstander van onze manier van werken in een kindcentrum en ziet ons als een boegbeeld van een nieuwe beweging. Maar helaas kunnen de geldstromen van kinderopvang en onderwijs nog niet vermengd worden.' Hij vertelt dat er wordt gewerkt aan één stichting voor Amsterdam West waarin twee openbare schoolbesturen met kinderopvangorganisatie Akros/Impuls samen tot een integrale organisatie voor onderwijs en opvang willen komen. 'Wij zijn eigenlijk een test-

case voor wat je in de praktijk tegenkomt aan belemmeringen.’ Formeel is het nu zo geregeld dat het schoolbestuur juridisch eigenaar is van het schooldeel, de kinderopvang heeft een huur-overeenkomst voor tien jaar met de gemeente voor de kinderopvangruimtes. En de grote sporthal is eigendom van de gemeente, zodat deze die in de avonden ook aan andere partijen kan verhuren.

Centrum in de wijk

Het kindcentrum fungeert als een centrum in de wijk waar iedereen welkom is. Lotte: ‘We hebben een buurtteam en een ouder/kind-team in huis. Ouders weten dat ze daar terecht kunnen en we verwijzen ze soms ook door. We organiseren ook wel koffie-

DIT IS DE VINDPLAATS:

- > Een kindcentrum met onderwijs in combinatieklassen, bso, verticale kinderopvang, voorschool en voorschool plus.
- > Vernieuwend onderwijs in open ruimtes.
- > Ook kinderen met achterstanden of gedragsproblemen zijn welkom.
- > Er is ondersteuning door een flexibele schil van o.a. orthopedagoog, logopedist en psycholoog.
- > Veel ouders hebben een actieve rol als vrijwilliger.
- > Er is actieve samenwerking met het maatschappelijk middenveld in de buurt (van jongerenwerk, politie en schuldhulpverlening tot bibliotheek).

ochtenden of thema-avonden, bijvoorbeeld over het gebruik van schermmpjes. Je ziet hier soms baby's en peuters al binnenkomen terwijl ze op een telefoon naar een filmpje kijken. Wij geven dan voorlichting welke effecten dit op kinderen heeft.’ Moeders blijven ook wel eens hangen en dat stimuleren we ook, vertelt Gert. ‘Er zijn veel moeders in het kindcentrum die hier vrijwilligerswerk doen. We bieden hier vier keer per week een gratis gezonde lunch; drie keer warm en een keer een broodmaaltijd. De moeders maken die klaar en krijgen daar een vrijwilligersvergoeding voor. Er zijn dus ouders die hier iedere dag rondlopen en je merkt ook dat we hen daarmee een actieve rol geven in het kindcentrum. Ze werken veelal niet buitenshuis en met die vrijwilligersvergoeding krijgen ze toch een stukje eigen inkomen en daarbij zinvol werk. We zien wel veel taalverschillen tussen de moeders, maar in de praktijk lijkt dit niet zo'n probleem te zijn. Door de inzet van de vrijwilligers uit de wijk werken we hier aan het gemeenschapsideaal. We zijn echt een centrum in de wijk en werken heel actief samen met het maatschappelijk middenveld in dit buurtje. Dan heb ik het over jongerenwerk, welzijn, politie, bibliotheek, schuldhulpverlening en woningcorporaties. We ontmoeten elkaar en bellen elkaar en vinden elkaar heel snel. Jeugdzorg is wat meer centraal geregeld en wat lastiger om binnen te komen.’

Anderhalf jaar in bedrijf

De Vindplaats is nu ruim anderhalf jaar in bedrijf. Waar ze het meest tegenaan gelopen zijn?

‘De omschakeling naar vernieuwend onderwijs in open ruimtes’, zegt Gert. ‘Het eerste half jaar waren kinderen en leerkrachten behoorlijk overprikkeld. Sommige mensen zijn ook vertrokken omdat ze deze manier van werken niet prettig vonden. Gaandeweg hebben we onze manier gevonden om goed om te gaan met de situatie en nu hoor je van bezoekers dat ze het juist zo rustig vinden als ze hier rondlopen. Kinderen zijn het gewend dat mensen rondlopen en kijken niet meer op of om.’

Over personeelstekort heeft dit kindcentrum niet te klagen. ‘We zijn in Amsterdam een van de weinige vernieuwende kindcentra en mensen die dat leuk vinden, komen daar op af. We krijgen zelfs open sollicitaties. Dat is een luxe.’ <

MEER WETEN? KIJK OP WWW.DEVINDPLAATS.AMSTERDAM.